

LUDENDO
DISCAMUS!

DOROTA
ŻUCHOWSKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania do języka łacińskiego i kultury antycznej dla szkoły ponadpodstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – Tomasz Damulewicz

Maria Pawłowska

dr Beata Rola

Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Geneza i charakterystyka kalendarza starożytnych Rzymian

Klasa / czas trwania lekcji

klasa IV / 1 godzina lekcyjna

Cele

- **ogólne:** uświadomienie wpływu antyku na kształtowanie się nauki i kultury w Europie; doskonalenie techniki przekładu tekstu łacińskiego na język polski; wdrażanie uczniów, również ze SPE, do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym
- **szczegółowe:** uczeń wypowiada się nt. reform kalendarza; wymienia łacińskie nazwy miesięcy oraz przytacza ich etymologię; tłumaczy tekst preparowany

Metody

podające: dyskusja, opis; aktywizujące: heureza, problemowa; inne: gramatyczno-tłumaczeniowa, analityczna, bezpośrednia, kognitywna.

Formy pracy: zbiorowa, grupowa

Środki dydaktyczne

1. komputery z dostępem do Internetu
2. słowniki łacińsko-polskie, red. K. Kumaniecki lub <<https://pl.glosbe.com/la/pl>> [dostęp 7 czerwca 2019]
3. wydruki zawierające arkusze zadaniowe, teksty do tłumaczenia oraz tabele
4. Jurewicz, Oktawian, Winniczuk, Lidia, Żuławska, Janina (1978). *Język łaciński dla lektoratów szkół wyższych*. Warszawa, PWN
5. Wilczyński, Stanisław, Zarych, Teresa (1985). *Lectio Latina I*, Warszawa, WSiP

Opis przebiegu lekcji

Nauczyciel podaje temat i cele lekcji. Następnie aranżuje dyskusję nt. reform kalendarza przeprowadzonych w starożytności (Juliusz Cezar – kalendarz juliański) oraz w XVI w. (papież Grzegorz XIII – kalendarz gregoriański). W celu ułatwienia wykonania ćwiczenia, powtarzane są łacińskie liczebniki główne i porządkowe od 1 do 20. Uczniowie dobierają się w pary. Otrzymują wydruki z tekstem (Jurewicz, Winniczuk i Żuławska, 1987:166 n.) oraz arkusz zadaniowy (zał.1). Po rozwiązaniu arkusza zadaniowego i oddaniu prac następuje czytanie i tłumaczenie poszczególnych zdań czytanki. Uczniowie pozostają w parach i w takiej formie wykonują następane zadanie (zał. 2). Nauczyciel w tym czasie sprawdza arkusze zadaniowe. Następnie omawia i podsumowuje pracę uczniów, wystawia oceny, na koniec zadaje pracę domową (zał.3). Dokonuje krótkiej ewaluacji lekcji.

Zał. 1 Arkusze zadaniowy: I. Podaj nazwy miesięcy wywodzących się od: 1. Juliusza Cezara 2. matki boga Merkurego 3. liczebnika 10. II. Dokończ zdania: 1. Senat Rzymski zmienił nazwę miesiąca *Sextilis* na ... 2. Od imienia ojca Romulus nazwał pierwszy miesiąc roku ... 3. Dwa miesiące, jakie dodał Numa Pompiliusz, to ... III. Odpowiedz na pytania: 1. Na ile miesięcy dzielił się rok Romulusowy? 2. Jak nazywał się czwarty miesiąc roku w czasach

Romulusa? 3. Jaką łacińską nazwę nosi miesiąc listopad?

Zał. 2 Wpisz brakujące nazwy miesięcy w podanym języku: ang. December, niem. ..., łac. ..., pol. grudzień; ang. ..., niem. der März, łac. Martius, pol. ...; ang. ..., niem. ..., łac. Aprilis, pol. ...; ang. June, niem. ..., łac. ..., pol. czerwiec

Zał. 3 Wykonaj jedno z podanych zadań:

1. Na podstawie dostępnych źródeł napisz etymologię polskich nazw miesięcy.
2. Odpowiedz pisemnie w języku łacińskim na pytania do tekstu:
  - a) Quot menses Romulo auctore annus habuit? b) Quō mense tum annus incipiebat?
  - c) Quis duos menses addidit? d) A qua dea mensis Aprilis nominatur? e) Quale numerale nomen Octobri dedit?

Komentarz metodyczny: Proponowany materiał sprzyja osiągnięciu następujących celów zawartych w podstawie programowej: I, 6, 7, 8 r, s; II, 6 d, 7 a, 13 c; III,1-5.

Tok lekcji został tak zaplanowany, aby uczniowie mogli kształtować kompetencje kluczowe szczególnie przydatne w życiu społecznym i zawodowym, jak: wyrażanie i interpretowanie myśli, faktów i opinii, pozyskiwanie, przetwarzanie i przyswajanie nowej wiedzy, generowanie twórczych pomysłów oraz kompetencje interpersonalne i informatyczne. Sprzyjają temu specjalnie dobrane metody (dyskusyjna, problemowa, analityczna), formy (praca w parach) i środki kształcenia. Metody aktywizujące dodatkowo ułatwią uczniom ze SPE szybsze zrozumienie i przyswojenie nowych treści. Zgodnie z zasadą konstruktywizmu uczniowie wykonują ćwiczenia, bazując na swej dotychczasowej wiedzy, np. z zakresu języków nowożytnych. Aby zajęcia przebiegały sprawnie, liczba uczniów powinna ograniczyć się do 20. Komputery z dostępem do Internetu ułatwią dostęp do słowników. W razie ich braku uczniowie mogą skorzystać z osobistych smartfonów lub słowników drukowanych. Dla uczniów szczególnie uzdolnionych przeznaczona jest dodatkowa praca domowa, dzięki której rozwiną umiejętność czynnego posługiwania się językiem. Celem zajęć jest przede wszystkim uświadomienie uczniom wpływu antyku na kształtowanie się kultury i języka krajów europejskich. Uczestnicy tych zajęć będą mieli świadomość, że nasza kultura jest umocowana na solidnych śródziemnomorskich podstawach. Ewaluację zajęć nauczyciel może przeprowadzić w formie samooceny, techniką zdań niedokończonych. Są one uzależnione od kontrolowanego obszaru umiejętności i wiedzy uczniów. Technika została opisana w rozdziale programu pt. *Kontrola i ocena pracy uczniów*.